

Η εφαρμογή του Άρθρου 6(1) ΕΣΔΑ στο πλαίσιο του Πειθαρχικού Δικαίου στην Αστυνομία Κύπρου

Σταυριανή Αντρέου, υποψήφια διδάκτωρ Νομικής Σχολής
Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου

Σκοπός του άρθρου που ακολουθεί είναι όπως αποκαλύπτει και ο τίτλος του, να αναδείξει τα ζητήματα που αναφέρονται κατά την εφαρμογή του Άρθρου 6(1) ΕΣΔΑ στα πλαίσια του Πειθαρχικού Δικαίου στην Αστυνομία Κύπρου. Ειδικότερα, το πρώτο κεφάλαιο πραγματεύεται με την επεξήγηση της πειθαρχικής διαδικασίας αλλά και του τρόπου εφαρμογής της στην Αστυνομία ενώ ταυτόχρονα επεξηγείται η σχέση της με την ποινική δικαστική διαδικασία εντός των πλαισίων εφαρμογής της ως οιονεί ποινική διαδικασία. Εν συνεχεία, στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται αποσαφήνιση ως προς την εφαρμογή του Άρθ.6(1) ΕΣΔΑ στις πειθαρχικές διαδικασίες στην Αστυνομική Υπηρεσία Κύπρου επεξηγώντας τις δύο αντίθετες απόψεις περί εφαρμογής του εν λόγω άρθρου μέσα από την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ) αλλά και του τρόπου που το Ανώτατο Δικαστήριο τοποθετείται και καθιστά αναντίλεκτα εφαρμοστέες τις παραμέτρους του υπό αναφορά άρθρου αλλά και του πανομοιότυπου Άρθ. 30(2) του Συντάγματος (Σ) στις πειθαρχικές διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο. Ακολούθως στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μία απόπειρα καθορισμού και περιγραφής της κατάστασης όταν τα πειθαρχικά όργανα καλούνται να κρίνουν μία πειθαρχική υπόθεση στις τάξεις την Αστυνομίας αλλά και στην ευρύτερη δημόσια υπηρεσία μέσα από την Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου αλλά και μέσα από τις γνωματεύσεις ενός άλλου αρμόδιου και ανεξάρτητου οργάνου του Επίτροπου Διοικήσεως αναφορικά με τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων που προστατεύει το Άρθ. 6(1) ΕΣΔΑ αλλά και το Άρθ. 30(2) του Συντάγματος. Καταληκτικά, στο τέλος του ερευνητικού αυτού ταξιδιού θα παρουσιαστούν τα βασικότερα συμπεράσματα τα οποία θα οδηγήσουν στην διαπίστωση ότι όχι μόνο τα πειθαρχικά διωκόμενα μέλη υποχρεούνται να υπακούν στους Νόμους και στους Κανονισμούς που τα διέπουν αλλά και η Διοίκηση θα πρέπει να πράττει το ίδιο ενεργώντας με ορθότητα, αντικειμενικότητα και αμεροληψία κατά την απονομή Δικαιοσύνη μέσα από τις πειθαρχικές διαδικασίες, εξυψώνοντας με τον τρόπο αυτό την Πειθαρχία στον οίκο της Αστυνομικής Υπηρεσίας..

«Οι παραβατικές και έγκυμες συμπεριφορές των αστυνομικών μελών έχουν ως απώτερο αποτέλεσμα τον κλονισμό της εμπιστοσύνης των πολιτών, την διατάραξη της δημόσιας ασφάλειας και τάξης»

Το παρόν άρθρο έχει ως αντικείμενο ένα πολύ ευαίσθητο και συνάμα σημαντικό τομέα της Αστυνομικής Υπηρεσίας Κύπρου, αυτόν του Πειθαρχικού Δικαίου (ΠΘΔ) το οποίο αποτελείται τόσο από ουσιαστικούς όσο και από δικονομικούς κανόνες διοικητικής φύσεως. Αναλογιζόμενοι, το βαρύ φορτίο που εναποθέτεται στους ώμους του κάθε Αστυνομικού μέλους ως προστάτης της δημόσιας ασφάλειας και ως φρουρός της διατήρησης της εσωτερικής ευταξίας και δημόσιας γαλήνης του κράτους έχοντας ως κύριο μέλημα την προσαγωγή των αδιοπραγούντων ενώπιον της Δικαιοσύνης, στην προσπάθεια του να ανταποκριθεί ανάλογα στο δύσκολο και πολυσύνθετο έργο για το οποίο έχει ταχθεί με όρκο, δυνατόν να υποπέσει σε διάφορα πειθαρχικά σφάλματα ή να λαθέψει κατά την άσκηση των υπηρεσιακών του καθηκόντων.

Οι παραβατικές και έγκυμες συμπεριφορές των αστυνομικών μελών έχουν ως απώτερο αποτέλεσμα τον κλονισμό της εμπιστοσύνης των πολιτών, την διατάραξη της δημόσιας ασφάλειας και τάξης με τον ίδιο ακριβώς τρόπο ίσως και σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι παραβατικές συμπεριφορές των απλών πολιτών. Αναπόφευκτα πλέον, το ΠΘΔ στην Αστυνομία στοχεύει αν όχι να εκμηδενίσει, τουλάχιστον, να περιορίσει τις πράξεις ή παρалаίψεις από πλευράς των Αστυνομικών οι οποίες πλήττουν ανεπανόρθωτα την νόμιμη και εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας αλλά και την προστασία του έννομου αγαθού της δημόσιας υπηρεσίας η οποία αποτελεί ουσιαστικά φορέα δημοσίου συμφέροντος.

Η εγγύηση των ατομικών δικαιωμάτων και αρχών δημόσιας διοίκησης αντλείται από το ίδιο το ΠΘΔ του οποίου οι κανόνες δεν επιβάλλονται ούτε αυθόρμητα αλλά ούτε και τυχαία. Από την άλλη πλευρά, οι αρχές αλλά και

Η εφαρμογή του Άρθρου 6(1) ΕΣΔΑ

δικαιώματα των πειθαρχικά διωκόμενων προστατεύουν και αποκρυσταλλώνουν το πλαίσιο εντός του οποίου οι φορείς της Πειθαρχικής Εξουσίας μπορούν να κινηθούν με σκοπό την αποτροπή οποιονδήποτε αυθαιρέτων ή και άδικων κρίσεων, διώξεων και κυρώσεων εις βάρος των ατόμων των οποίων οι πειθαρχικά κολάσιμες πράξεις ή παραλείψεις τίθενται υπό κρίση. Συνεπώς τόσο τα δικαιώματα των πειθαρχικά διωκόμενων αλλά και οι αρχές δικαίου αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές και δεσμευτικούς κανόνες, οι οποίες μέσω της κατάλληλης ερμηνείας καλούνται να καλύψουν κενά Νόμου που δυνατόν να εμφανιστούν, ενώ ταυτόχρονα βοηθούν το έργο του Νομοθέτη αλλά και όλων όσων καλούνται να τις εφαρμόσουν με σκοπό τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου, όταν ο Νόμος σιωπά.

Σκοπός του ερευνητικού αυτού πονήματος είναι η αναζήτηση του τρόπου επιβολής της Πειθαρχίας μέσα από τα στάδια της Πειθαρχικής Διαδικασίας όπως αυτά καθορίζονται από τις διατάξεις των Περί Αστυνομίας Πειθαρχικών Κανονισμών Κ.Δ.Π.53/89, στην οικιαγράφηση της σχέσης που αναπτύσσει η πειθαρχική διαδικασία με την ποινική διαδικασία και ιδιαίτερα στην διερεύνηση του τρόπου υπαγωγής της στο εγγυητικό πλαίσιο που απορρέει από το Άρθ. 6(1) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ) με απώτερο στόχο την διαπίστωση κατά πόσο και σε ποιες περιπτώσεις παραβιάζονται τα δικαιώματα που προνοεί η σύμβαση εις βάρος των πειθαρχικά διωκόμενων μελών της Αστυνομικής Υπηρεσίας. Το ΠΘΔ που διέπει γενικότερα τους δημοσίους υπαλλήλους άλλων κατηγοριών αλλά και τα οποιαδήποτε άλλα δικαιώματα των πειθαρχικά διωκόμενων που δυνατόν να απορρέουν από το κείμενο της ΕΣΔΑ δεν θα εξετασθούν καθότι απομακρύνονται από τους στόχους του παρόντος άρθρου.

Η μεθοδολογική τακτική που θα ακολουθηθεί περιλαμβάνει την εξέταση του νομοθετικού πλαισίου των Πειθαρχικών Κανονισμών (Καν.) του Κυπριακού Συντάγματος αλλά και της ΕΣΔΑ στην βάση πρωτογενών πηγών (Νόμοι, Διατάγματα, Κανονισμοί) και δευτερογενών πηγών (Βιβλιογραφία, Νομολογία, Εκθέσεις Ανεξάρτητων Οργάνων, Συγγράμματα και Δημοσιεύσεις). Η επεξεργασία του

ως άνω αναφερόμενου υλικού παρέπεμψε στην διατύπωση συμπερασμάτων ως προς το πλαίσιο το οποίο κινείται η πειθαρχική διαδικασία στην Αστυνομία, η σχέση της με την ποινική διαδικασία αλλά και στο κατά πόσο υπάρχει παραβίαση των δικαιωμάτων των πειθαρχικά διωκόμενων υπό το πρίσμα του Άρθ. 6(1) ΕΣΔΑ αφού προηγουμένως διαπιστώνεται και η δυνατότητα εφαρμογής της πιο πάνω διάταξης στα πλαίσια της πειθαρχικής διαδικασίας εν όψει των δύο σχολών που αναπτύχθηκαν αλλά και σε συνάρτηση με την θέση του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Α.Δ) σε εθνικό επίπεδο.

Στο **πρώτο κεφάλαιο** γίνεται μία απόπειρα επεξήγησης της πειθαρχικής διαδικασίας αλλά και του τρόπου με τον οποίο καθιερώνεται στην Αστυνομία, η σχέση της με την ποινική διαδικασία αλλά και τα πλαίσια εφαρμογής της ως οιονεί ποινική διαδικασία.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** πραγματοποιείται αποσαφήνιση ως προς το κατά πόσο υπάρχει εφαρμογή του Άρθ.6(1) ΕΣΔΑ στις πειθαρχικές διαδικασίες στην Αστυνομική Υπηρεσία Κύπρου με την παρουσίαση των δύο αντίθετων απόψεων περί εφαρμογής του εν λόγω άρθρου μέσα από την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ) αλλά και του τρόπου που το Ανώτατο Δικαστήριο τοποθετείται και καθιστά αδιαφιλονίκητα εφαρμοστέες τις παραμέτρους του επίμαχου άρθρου αλλά και του πανομοιότυπου Άρθ. 30(2) του Συντάγματος (Σ) στις πειθαρχικές διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** γίνεται προσπάθεια καθορισμού και περιγραφής της κατάστασης που επικρατεί όταν τα πειθαρχικά όργανα καλούνται να κρίνουν μία πειθαρχική υπόθεση στις τάξεις της Αστυνομίας αλλά και στην ευρύτερη δημόσια υπηρεσία μέσα από την Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου αλλά και μέσα από τις γνωματεύσεις άλλων αρμοδίων και ανεξάρτητων οργάνων όπως είναι ο Επίτροπος Διοίκησης αναφορικά με τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων που αναφέρονται στο Άρθ. 6(1) ΕΣΔΑ και κατ επέκταση στο Άρθ. 30(2) του Συντάγματος.

Τέλος, η κατακλείδα του ερευνητικού αυτού ταξιδιού θα ασχοληθεί με την παρουσίαση των βασικότερων **συμπερασμάτων** καταλήγοντας σε μία και μόνο διαπίστωση ότι όχι

«τόσο τα δικαιώματα των πειθαρχικά διωκόμενων αλλά και οι αρχές δικαίου αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές και δεσμευτικούς κανόνες, οι οποίες μέσω της κατάλληλης ερμηνείας καλούνται να καλύψουν κενά Νόμου»

Πειθαρχικό Δίκαιο

μόνο τα πειθαρχικά διωκόμενα μέλη οφείλουν να υπακούουν στους Νόμους και στους Κανονισμούς που τα διέπουν αλλά και η Διοίκηση όταν αυτή καλείται να αποδώσει Δικαιοσύνη μέσα από τις πειθαρχικές διαδικασίες εξυψώνοντας με τον τρόπο αυτό την Πειθαρχία στο Αστυνομικό σώμα.

1. Η πειθαρχία και η πειθαρχική διαδικασία στις τάξεις της Αστυνομίας ως προς την φύση της ως οιονεί ποινική διαδικασία.

Στο πρώτο αυτό κεφάλαιο γίνεται μία γενική και γρήγορη εισαγωγή στην έννοια της Πειθαρχίας αλλά και της πειθαρχικής διαδικασίας η οποία καθιερώνεται στην Αστυνομία. Επιπλέον επεξηγείται η σχέση της με την ποινική διαδικασία αλλά και τα πλαίσια εφαρμογής της ως οιονεί ποινική διαδικασία.

Η έννοια της Πειθαρχίας για κάθε άτομο αποτελεί την συνειδητή διάθεση για ρύθμιση του βίου που διάγει σύμφωνα με τους Νόμους τα ήθη αλλά και τα έθιμα της χώρας του. Ταυτόχρονα η Πειθαρχία αποτελεί την κύρια αιτία συνοχής αλλά και εύρυθμης λειτουργίας ενός κοινωνικού συνόλου. Σε ετυμολογικό επίπεδο η λέξη πειθαρχία αποτελείται από τα ρήματα πείθω και άρχω, παραπέμποντας αυτόματα στην υπακοή μέσω της πειθούς σε κάποια αρχή. Η τεράστια σημασία της Πειθαρχίας σε ένα σύνολο δεν μπορεί να αφήσει κανένα αδιάφορο αφού και για τους αρχαίους Έλληνες αποτελούσε ένα από τους σημαντικότερους παράγοντες της εύρυθμης λειτουργίας του πολιτεύματος αλλά και της ηθικής καταξίωσης του καθημερινού βίου.

Για την Αστυνομία η πειθαρχία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ορθής και αποτελεσματικής λειτουργίας αλλά και τα θεμέλια ολόκληρου του Αστυνομικού οργανισμού. Τα αστυνομικά μέλη στα πλαίσια εκτέλεσης των αστυνομικών τους καθηκόντων οφείλουν να υπακούσουν κάθε νόμιμη διαταγή η οποία προέρχεται από τους ανωτέρους τους αλλά και από όλες τις νόμιμες κρατικές αρχές. Ο σεβασμός που κάθε αστυνομικό μέλος οφείλει να επιδεικνύει είναι συνώνυμος με την σοβαρότητα αλλά και την αξιοπρέπεια που πρέπει να αντανακλούνται μέσα από ένα σώμα ασφαλείας όπως αυτό της Αστυνομίας. Επιπλέον, τα μέλη της Αστυνομίας πρέπει να διακρίνονται από όλους εκείνους τους παράγοντες που

εξυψώνουν το λειτουργήμα για το οποίο έχουν ταχθεί να επιτελούν με όρκο και οι οποίοι συμβάλουν στην εκπλήρωση της αποστολής τους προς την κοινωνία και την πολιτεία. Οι καλοί τρόποι και η κόσμια συμπεριφορά, η υποδειγματική ιδιωτική ζωή και η υποταγή στους Νόμους και Κανονισμούς του κράτους από τα αστυνομικά μέλη συνθέτουν την Πειθαρχία η οποία αποτελεί την κορωνίδα της αποστολής της Αστυνομίας και η οποία τοποθετείται στο υψηλότερο σκαλοπάτι του Αστυνομικού οικοδομήματος.

Η Αστυνομική Πειθαρχία, ελέγχεται από το Πειθαρχικό Δίκαιο (ΠθΔ) το οποίο προβλέπει τις πράξεις που συνιστούν πειθαρχικά παραπτώματα, τις ποινές που επιβάλλονται αλλά και τη διαδικασία απονομής της πειθαρχικής δικαιοσύνης που ακολουθείται. Συγκεκριμένα το ΠθΔ των Αστυνομικών μελών στην Κύπρο σήμερα καθορίζεται από τους Περί Αστυνομίας Πειθαρχικούς Κανονισμούς Κ.Δ.Π 53/89 που κατά διαστήματα δέχθηκαν τροποποιήσεις με την τελευταία τροποποίηση Κ.Δ.Π 463/17 να τίθεται σε ισχύ στις 29 Δεκεμβρίου 2017. Στον προαναφερόμενο Κανονισμό (Καν.) περιλαμβάνονται και καθορίζονται τα πειθαρχικά αδικήματα, οι ποινές που επιβάλλονται κατά τις διαδικασίες πειθαρχικής δίωξης των Αστυνομικών μελών, τα Διοικητικά Πειθαρχικά όργανα αλλά και η διαδικασία που ακολουθείται κατά το στάδιο της διερεύνησης, παρουσίασης αλλά και εκδίκασης των πειθαρχικών υποθέσεων.

Σε συστηματικό επίπεδο, το πειθαρχικό δίκαιο της Αστυνομίας αποτελεί μέρος του διοικητικού δικαίου. Σε αυτό ορίζονται οι πειθαρχικοί κανονισμοί και επιπλέον οι πειθαρχικές κυρώσεις που αντιμετωπίζουν τα μέλη της Αστυνομίας σε περίπτωση καταστράτηγησης των διατάξεών του. Παράλληλα, η πειθαρχική ευθύνη καθιερώνεται και στόχο έχει το δημόσιο συμφέρον ενώ ταυτόχρονα αποσκοπεί στην τήρηση της εσωτερικής ευταξίας και της χρηστής διοίκησης στην Αστυνομική Υπηρεσία. Ταυτόχρονα το ΠθΔ συνιστά ασφαλιστική δικλίδα για μία δίκαιη και απρόσκοπτη κυρωτική διαδικασία για τα διωκόμενα πρόσωπα και όχι απλά ένα μέσο επιβολής κυρώσεων. Η άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας δεν αποτελεί υποχρέωση αλλά διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης της Αστυνομίας η οποία δύναται να απέχει από αυτή

«Η έννοια της Πειθαρχίας για κάθε άτομο αποτελεί την συνειδητή διάθεση για ρύθμιση του βίου που διάγει σύμφωνα με τους Νόμους τα ήθη αλλά και τα έθιμα της χώρας του»

Η εφαρμογή του Άρθρου 6(1) ΕΣΔΑ

όταν κρίνεται ότι η άσκηση πειθαρχικής δίωξης δεν θα εξυπηρετήσει αλλά ούτε και θα ικανοποιήσει τους σκοπούς του ΠθΔ.

Η πειθαρχική διαδικασία ως υποστηρίζεται^[1] αποσκοπεί στη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της υπηρεσίας όταν αυτή πλήττεται από την τέλεση πειθαρχικών αδικημάτων εκ μέρους των υπαλλήλων της ενώ το κάθε πειθαρχικό αδίκημα^[2] συνίσταται στην διάπραξη ενός ή περισσότερων αδικημάτων που εκτίθενται στον Περί Αστυνομίας Νόμο ή στον Περί Σύστασης και Λειτουργίας της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου Νόμο ή στον Πειθαρχικό Κώδικα. Σύμφωνα με τον Καν. 23(1) του Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικούς) Κανονισμούς Κ.Δ.Π.53/89 η πειθαρχική διαδικασία η οποία διεξάγεται ενώπιον Προεδρεύων Αξιωματικού ή ενώπιον Πειθαρχικής Επιτροπής ακολουθεί, κατά το δυνατόν, την ίδια διαδικασία που ακολουθείται κατά τη συνοπτική εκδίκαση ποινικών υποθέσεων^[3] και με αυτό τον τρόπο καθίσταται σαφές ότι η πειθαρχική δίκη προσιδιάζει με την ποινική τόσο σε ουσιαστικό όσο και σε δικονομικό επίπεδο.

Σε σχέση με τη διαδικασία έχει πάγια νομολογηθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο ότι η πειθαρχική διαδικασία θεωρείται οιονεί ποινική διαδικασία^[4] στην οποία έχουν εφαρμογή αρχές υπερνομοθετικού χαρακτήρα όπως αυτές της διαφάνειας, της χρηστής διοί-

κησης, της αμεροληψίας, του κράτους δικαίου, της νομιμότητας και της δίκαιης δίκης^[5] (Άρθρο 6.1 της Ε.Σ.Δ.Α.) εφόσον η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κυρώθηκε με το Ν. 39/62 και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Κυπριακού δικαίου^[6], ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να προσαρμόζεται στις αρχές της Ποινικής Δικονομίας, έτσι που να μην αποστερούνται τα βασικά δικαιώματα προστασίας του διωκομένου υπαλλήλου^[7].

Ομοίως, στην υπόθεση Άννυ Σιακαλλή ν. Υπουργείου Εσωτερικών, με αρ. 1509/2009^[8], λέχθηκαν τα εξής απόλυτα σχετικά: «... Όπως είχε παρατηρήσει το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση Ν. Παυλίδης κ.ά. ν. Πειθαρχικού Συμβουλίου Ιατρών, Συνεκδ. Υποθέσεις αρ. 645, ημερομηνίας 18.7.2007^[9], στις πειθαρχικές διαδικασίες θα πρέπει να ακολουθούνται, όσο είναι δυνατό, τόσο οι κανόνες της ποινικής δικονομίας, όσο και οι κανόνες του ποινικού δικαίου. Στην παλαιότερη δε απόφαση στην υπόθεση Evangelos Petrou ν. The Republic (1980) 3 CLR 203^[10], καθαρά είχε επιβεβαιωθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο ότι στις διαδικασίες πειθαρχικών διώξεων θα πρέπει να τηρούνται και οι κανόνες και οι αρχές φυσικής δικαιοσύνης.»

Σύμφωνα με τους πειθαρχικούς Κανονισμούς της Αστυνομίας η πειθαρχική διαδικασία η οποία παρουσιάζεται είτε ενώπιον Πειθαρχικής

^[1] Α. Τάχος / Ι. Συμεωνίδης, Ερμηνεία υπαλληλικού κώδικα, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα - Κομοτηνή, 2007, σελ.1189.

^[2] Οι Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί Κ.Δ.Π. 53/1989, Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου, Λευκωσία, 2019, σελ.1.

^[3] Οι Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί Κ.Δ.Π.53/1989, Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου, Λευκωσία, 2017, σελ.146.

^[4] Παναγιώτης Θεοδουλίδης ν. Συμβουλίου Υδατοπομής Λευκωσίας, Πρ. αρ. 70/2011, 11/06/2014.

^[5] Σύμφωνα με το Άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, «Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή άκαίως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. Η απόφασις δέον να εκδοθή δημοσία, η είσοδος όμως εις την αίθουσαν των συνεδριάσεων δύναται να απαγορευθή εις τον

τύπον και το κοινόν καθ' όλην ή μέρος της διαρκείας της δίκης προς το συμφέρον της ηθικής, της δημοσίας τάξεως ή της εθνικής ασφαλείας εν δημοκρατική κοινωνία, όταν τούτο ενδείκνυται υπό των συμφερόντων των ανηλίκων ή της ιδιωτικής ζωής των διαδίκων, ή εν τω κρινομένω υπό του Δικαστηρίου ως απολύτως αναγκαίου μέτρω, όταν υπό ειδικάς συνθήκας η δημοσιότης θα ηδύνατο να παραβλάβη τα συμφέροντα της δικαιοσύνης».

^[6] Ηλίας Κυριακίδης κ.ά. ν. Δημοκρατίας (1997) 3 Α.Α.Δ. 485, ημερομηνίας 26/11/97.

^[7] Κώστας Μούγιαννος ν. Πειθαρχικού Συμβουλίου Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου (2000) 4 ΑΑΔ 723, ημερομηνίας 21/08/2000.

^[8] Άννυ Σιακαλλή ν. Υπουργείου Εσωτερικών, με αρ. 1509/2009, ημερομηνίας 21/06/12.

^[9] Ν. Παυλίδης κ.ά. ν. Πειθαρχικού Συμβουλίου Ιατρών, Συνεκδ. Υποθέσεις αρ. 645, ημερομηνίας 18.7.2007.

^[10] Evangelos Petrou ν. The Republic (1980) 3 CLR 203, ημερομηνίας 10/04/1980.

«η πειθαρχική διαδικασία θεωρείται οιονεί ποινική διαδικασία»

Πειθαρχικό Δίκαιο

Επιτροπής^[11] είτε ενώπιον Προεδρεύων Α-ξιοματικού διεξάγεται κατά το δυνατόν, με τον ίδιο τρόπο όπως η ακρόαση ποινικών υποθέσεων που εκδικάζονται συνοπτικά. Την υπόθεση παρουσιάζει μέλος της Αστυνομίας το οποίο ορίζεται από τον Αρχηγό ως Εισαγγελεύων και είναι κάτοχος πτυχίου νομικής ενώ διαθέτει και επαρκείς εμπειρίες σε δικαστικές διαδικασίες^[12]. Ο πειθαρχικά διωκόμενος από την άλλη έχει την δυνατότητα να υπερασπίζεται τον εαυτόν του με ή χωρίς συνήγορο υπεράσπισης για την δημιουργία της υπερασπιστικής του γραμμής^[13] αλλά και να παραλάβει όλα τα σχετικά έγγραφα που περιέχονται στον φάκελο της Πειθαρχικής διογραφίας έγκαιρα και απρόσκοπτα^[14]. Οι Πρόεδροι των Πειθαρχικών οργάνων έχουν την εξουσία να διατάσσουν τους κατηγορούμενους να εμφανισθούν κατά την ακρόαση της υπόθεσης, να καλέσουν μάρτυρες, να διατάσσουν την προσαγωγή εγγράφων που σχετίζονται με την υπόθεση, αλλά και να αναβάλλουν την ακροαματική διαδικασία από καιρό εις καιρό^[15]. Τέλος οι αποφάσεις τόσο των Πειθαρχικών Επιτροπών αλλά και των Προέδρων θα πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένες και στην περίπτωση των Επιτροπών να λαμβάνονται κατά πλειοψηφία φέροντας την υπογραφή του Προέδρου^[16].

Παραλληλίζοντας την διαδικασία που ακολουθείται στην εκδίκαση των Ποινικών υποθέσεων θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ο πειθαρχικός νομοθέτης προσπάθησε να θέσει τις παραμέτρους αλλά και το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινείται η πειθαρχική διαδικασία με σκοπό αυτή να προσομοιάζει το καλύτερο δυνατό στην ακροαματική διαδικασία που ακολουθείται στις συνοπτικές διαδικασίες ενώπιον Ποινικού Δικαστηρίου αλλά και να δώσει στον κατηγορούμενο τα καλύτερα δυνατά εχέγγυα για μία δίκαιη δίκη.

Στο παρόν κεφάλαιο έγινε μία σύντομη επεξήγηση της έννοιας της Πειθαρχίας αλλά και του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζει στις Αστυνομικές τάξεις. Ταυτόχρονα γίνεται αναφορά στους Πειθαρχικούς Κανονισμούς

που αποτελούν το πλαίσιο εντός του οποίου κινείται η κάθε πειθαρχική διαδικασία η οποία προσομοιάζει με την ποινική δίκη σε τέτοιο βαθμό που επιτρέπει τον χαρακτηρισμό της ως οιονεί ποινική διαδικασία. Κλείνοντας το πρώτο αυτό κεφάλαιο επιβεβαιώθηκε η θέση του Ανωτάτου Δικαστηρίου η οποία συμφωνεί με τον οιονεί ποινικό χαρακτηρισμό της πειθαρχικής διαδικασίας παραπέμποντας στο Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ ως αναπόσπαστο μέρος του Κυπριακού Δικαίου. Τέλος εντοπίστηκε η πρόνοια του Πειθαρχικού Νομοθέτη ως προς την κάλυψη οποιονδήποτε κενών Νόμου με την εφαρμογή των εχέγγυων που προσφέρονται στην κάθε ποινική διαδικασία η οποία λειτουργεί ως πυξίδα και οδηγός για κάθε πειθαρχική διαδικασία με απώτερο στόχο την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.

2. Η πειθαρχική διαδικασία υπό το πρίσμα του Αρθ.6(1) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Στο οικείο κεφάλαιο παρατίθεται η εφαρμογή του Αρθ.6(1) ΕΣΔΑ στις πειθαρχικές διαδικασίες στην Αστυνομία αφού προηγουμένως εντοπίστηκε και αναλύθηκε η ύπαρξη δύο αντίθετων απόψεων περί εφαρμογής του εν λόγω άρθρου ενώ παράλληλα αποκρυσταλλώθηκε η θέση του Ανωτάτου Δικαστηρίου αναφορικά με την εφαρμογή του πανομοιότυπου Αρθ. 30(2) του Συντάγματος (Σ) στις πειθαρχικές διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο.

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ορίζει ότι κάθε άτομο δικαιούται όπως η υπόθεση του δικαστεί δίκαια, δημόσια και εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από ανεξάρτητο, αμερόληπτο και αντικειμενικό δικαστήριο το οποίο λειτουργεί νόμιμα και το οποίο θα αποφασίσει είτε για περιπτώσεις αμφισβητήσεων αναφορικά με τα δικαιώματα και υποχρεώσεις αστικής φύσεως είτε για το βάσιμο οποιασδήποτε κατηγορίας ποινικής φύσεως. Με μία γρήγορη ματιά στο

«οι αποφάσεις τόσο των Πειθαρχικών Επιτροπών αλλά και των Προέδρων θα πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένες»

[11] Οι *Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί* Κ.Δ.Π. 53/1989, ό.π., Αρθ.13(3), σελ.141.

[12] Οι *Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί* Κ.Δ.Π. 53/1989, ό.π., Αρθ.13(5), σελ.141.

[13] Οι *Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί* Κ.Δ.Π. 53/1989, ό.π., Αρθ.13(6), σελ.142.

[14] Οι *Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί* Κ.Δ.Π. 53/1989, ό.π., Αρθ.18, σελ.143.

[15] Οι *Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί* Κ.Δ.Π. 53/1989, ό.π., Αρθ.21(1), σελ.145.

[16] Οι *Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί* Κ.Δ.Π. 53/1989, ό.π., Αρθ.15(2), σελ.142.

Η εφαρμογή του Άρθρου 6(1) ΕΣΔΑ

Άρθ.6(1) ΕΣΔΑ και με οδηγό την γραμματική ερμηνεία μπορεί εύκολα να καταλήξει κάποιος στο συμπέρασμα ότι το πεδίο εφαρμογής του δεν καλύπτει τις διοικητικές υποθέσεις παρά μόνο τυγχάνει εφαρμογής στις αστικές και ποινικές υποθέσεις αφού οι πειθαρχικές διαδικασίες δεν αναφέρονται ρητά στο περιεχόμενο του. Στη βάση αυτής της παραδοχής οι πειθαρχικές υποθέσεις δεν μπορούν να υπαχθούν αφού δεν είναι επαρκής ο χαρακτήρισμός της πειθαρχικής ποινής στα πλαίσια της έννοιας της κατηγορίας ποινικής φύσης.^[17] Σύμφωνα πάντοτε με την ίδια άποψη οι πειθαρχικές διαδικασίες ιδιαίτερα όταν αυτές αφορούν δημόσιους υπάλληλους δεν μπορούν να έχουν ως αντικείμενο τους την αμφισβήτηση αστικών δικαιωμάτων αφού τα δικαιώματα που τίθενται υπο κρίση δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ ^[18] ενώ η θέση αυτή τυγχάνει ενίσχυσης από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) ότι δηλαδή οι πειθαρχικές κυρώσεις που επιβάλλονται από πλευράς Διοίκησης έστω και αν αυτές είναι χρηματικές δεν μπορεί να αφορούν προσβολή περιουσιακών αγαθών^[19].

Κατά συνέπεια η ερμηνευτική προσέγγιση του Άρθ. 6(1) ΕΣΔΑ δημιούργησε αναντίλεκτα ποικίλες αμφισβητήσεις και αντιδράσεις

ως προς την αποτελεσματικότητα της αφού άφηνε ουσιαστικά πολλά παράθυρα ανοικτά αλλά και περιθώρια για αυθαίρετες εκτιμήσεις οδηγώντας παράλληλα στην έκδοση αντιφατικών αποφάσεων με αποτέλεσμα την εμφάνιση δυσκολιών ως προς την διάκριση των υποθέσεων που εμπίπτουν τελικά στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω άρθρου πράγμα που οδήγησε τελικά το ΕΔΔΑ στην ερμηνεία του όρου "δημόσια διοίκηση". ^[20] Υποστηρίχθηκε δε ότι οι εγγυήσεις του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ δεν τυγχάνουν εφαρμογής στους δημοσίους υπαλλήλους που έχουν αποστολή γενικού συμφέροντος ή που συμμετέχουν στην άσκηση δημόσια εξουσίας όπως είναι τα στρατιωτικά και τα αστυνομικά μέλη.^[21] Με το σκεπτικό αυτό η επίλυση των διαφορών που προκύπτουν αναφορικά με τα στρατιωτικά αλλά και τα αστυνομικά σώματα ασφαλείας του κράτους εξαιρούνται από την προστασία των εγγυήσεων του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ. Η καινοτόμος ιδέα η οποία εισήχθηκε τελικά με την απόφαση Pellegrin έχει αποτελέσει αντικείμενο αμφισβήτησεων^[22] λόγω των θεμάτων που προκύπτουν περί ασφάλειας του δικαίου από την εφαρμογή της.

Από την άλλη πλευρά εκφράστηκε η αντίθετη άποψη ότι δηλαδή τόσο το Άρθ.6(1) ΈΣΔΑ όσο και οι πανομοιότυπες προϋποθέσεις του Αρθ. 30(2) του Κυπριακού Συντάγματος^[23]

^[17] ΕΔΔΑ Υπόθεση *Engel and Others v. The Netherlands* : Series A, No.22 judgment 06/08/76 - Μία από τις πρώτες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά την οποία για πρώτη φορά τίθενται τα κριτήρια ENGEL. Έκτοτε με βάση τα κριτήρια αυτά αξιολογείται η κάθε πειθαρχική περίπτωση ξεχωριστά στην βάση των περιστατικών της ως προς το κατά πόσο εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της έννοιας της κατηγορίας ποινικής φύσης όπως αυτά καθορίζονται από το Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ καθορίζοντας με τον τρόπο αυτό την εφαρμογή του. Τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνουν 1) την κατηγοριοποίηση του παραπτώματος στο εσωτερικό δίκαιο της χώρας, 2) την φύση της παραβίασης κατά πόσο δηλαδή αφορά μία συγκεκριμένη ομάδα ατόμων ή ένα ευρύτερο κύκλο προσώπων και 3) την φύση και την βαρύτητα της ποινής ως προς το κατά πόσο αυτή μπορεί να λάβει ένα ποινικό χαρακτήρα όπως είναι η επιβολή χρηματικής ποινής της οποίας η μη καταβολή προϋποθέτει ποινή στέρησης της ελευθερίας, στέρησης της ελευθερίας α οποίες αποτελούν ποινές που καταχωρούνται στο ποινικό μητρώο του ατόμου.

^[18] ΕΔΔΑ Υπόθεση *X. Contre le Royaume – Uni* 08/10/80 και ΕΔΔΑ Υπόθεση *X contre le Belgique* 14/10/93. Στις δύο προαναφερόμενες υποθέσεις προέχει η ίδια δικαστική σκέψη ότι το πειθαρχικό δίκαιο

των δημοσίων υπαλλήλων δεν δημιουργεί διαφορές που να εμπίπτουν στο πλαίσιο εφαρμογής των εγγυήσεων του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ

^[19] ΕΕΔΑ Υπόθεση *C. contre la France* 15/07/1988.

^[20] ΕΔΔΑ Υπόθεση *Pellegrin v. France* judgement 08/12/99. Η απόφαση επιχείρησε να καθορίσει ποιες διοικητικές διαφορές υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ ορίζοντας την έννοια της δημόσιας διοίκησης με σκοπό την ίση μεταχείριση των δημοσίων υπαλλήλων με παρόμοιες θέσεις στα κράτη μέλη.

^[21] Στ. Ν. Κπιστάκη, Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο και ΕΣΔΑ, Εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα Θεσσαλονίκη, 2004 σελ.159.

^[22] Στ. Ν. Κτιστάκη, Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο και ΕΣΔΑ, ο.π. σελ.162

^[23] Σύμφωνα με το Αρθ. 30(2) του Συντάγματος της Κ.Δ.: «Εκαστος, κατά την διάγνωσιν των αστικών αυτού δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ή οιασδήποτε κατ' αυτού ποινικής κατηγορίας, δικαιούται ανεπηρέαστου, δημοσίας ακροαματικής διαδικασίας εντός ευλόγου χρόνου, ενώπιον ανεξαρτήτου, αμερολήπτου και αρμοδίου δικαστηρίου ιδρυομένου διά νόμου. Αι αποφάσεις των δικαστηρίων δέον να είναι ητιολογημένα και ν' απαγγέλλονται εν δημόσια συνεδριάσει, πλην όμως

«οι εγγυήσεις του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ δεν τυγχάνουν εφαρμογής στους δημοσίους υπαλλήλους που έχουν αποστολή γενικού συμφέροντος ή που συμμετέχουν στην άσκηση δημόσια εξουσίας»

Πειθαρχικό Δίκαιο

τυγχάνουν εφαρμογής και στις πειθαρχικές διαδικασίες με την αναθεώρηση της θέσης του ΕΔΔΑ ^[24] σύμφωνα με την οποία υιοθετήθηκε μαχητό τεκμήριο εφαρμογής του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ εκτός εάν το εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει πρόσβαση σε Δικαστήριο στην περίπτωση των δημοσίων υπαλλήλων και επιπλέον σε περιπτώσεις που το συμβαλλόμενο κράτος δικαιολογεί στην βάση αντικειμενικών κριτηρίων ότι η συγκεκριμένη εξαίρεση από την εφαρμογή του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον.^[25] Εφόσον το δικαίωμα πρόσβασης σε Δικαστήριο είναι κατοχυρωμένο σε εθνικό επίπεδο το Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις εν ενεργεία στρατιωτικών αξιωματικών ενώπιον στρατιωτικού δικαστηρίου.^[26]

Όπως έχει χαρακτηριστικά τονιστεί ανωτέρω κατά τις πειθαρχικές διώξεις των Αστυνομικών μελών και ιδιαίτερα όταν η υπόθεση κρίνεται από Πειθαρχική Επιτροπή ελλοχεύει πάντοτε ο κίνδυνος απόλυσης τους από τις τάξεις της Αστυνομίας αφού τόσο η απόλυση όσο και ο εξαναγκασμός τους σε παραίτηση από το σώμα αποτελούν κυρώσεις οι οποίες δυνατόν να επιβληθούν από την εκάστοτε Πειθαρχική Επιτροπή στα πλαίσια της κρινόμενης υπόθεσης αλλά και της διακριτικής ευχέρειας των μελών που την αποτελούν. Στο σημείο αυτό κρίνεται χρήσιμη η αναφορά στην νομολογία του ΕΔΔΑ κατά την οποία έχουν κριθεί ως εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής του Αρθ. 6(1)ΕΣΔΑ αναφορικά με το (αστικό σκέλος) περιπτώσεις πειθαρχικής διαδικασίας κατά την οποία κριθίκε το δικαίωμα συνέχισης άσκησης του επαγγέλματος, ^[27] η

«τόσο η απόλυση όσο και ο εξαναγκασμός τους σε παραίτηση από το σώμα αποτελούν κυρώσεις οι οποίες δυνατόν να επιβληθούν από την εκάστοτε Πειθαρχική Επιτροπή»

ο τύπος και το κοινόν δύνανται ν' αποκλεισθούν εξ ολοκλήρου ή μέρους της δίκης τη αποφάσει του δικαστηρίου, οσάκις απαιτή τούτο το συμφέρον της ασφαλείας της Δημοκρατίας ή της συνταγματικής τάξεως ή της δημοσίας τάξεως ή της δημοσίας ασφαλείας ή των δημοσίων ηθών ή το συμφέρον των ανηλίκων ή η προστασία της ιδιωτικής ζωής των διαδίκων ή υπό ειδικάς συνθήκας, καθ' ας κατά την κρίσιν του δικαστηρίου η δημοσιότητα θα ηδύνατο να επηρεάσει δυσμενώς το συμφέρον της δικαιοσύνης».

^[24] ΕΔΔΑ Υπόθεση Vilho Eskelinen and Others v. Finland judgement 19/04/2007

^[25] Κ. Παρασκευάς, Κυπριακό Συνταγματικό Δίκαιο, Θεμελιώδη Δικαιώματα & Ελευθερίες Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη Αθήνα, 2015, σελ.490

^[26] ΕΔΔΑ Υπόθεση Pridathcenkon and others v. Russia judgement 21/06/2007

οριστική διαγραφή από τα μητρώα του ιατρικού συλλόγου ιδιωτών ιατρών ^[28] η οριστική απόλυση Γερμανών δασκάλων αλλά και η πειθαρχική διαδικασία κατά Δικαστή^[29]. Επιπρόσθετα σε περίπτωση απόλυσης Αστυνομικού από την Κροατία μετά από πειθαρχική δίωξη του, το ΕΔΔΑ αναφέρθηκε στην εφαρμογή του Αρθ. 6 ΕΣΔΑ ως προς το αστικό του σκέλος συμπληρώνοντας και θεμελιώνοντας την κρίση του με αναφορά στην αρχή της ισότητας των όπλων^[30]. Ομοίως και στις περιπτώσεις διαφορών υπαλλήλων με το Κράτος επιβεβαιώνεται^[31] η εφαρμογή του Αρθ.6 ΕΣΔΑ στην ολότητα του νοουμένου ότι το Κράτος δεν έχει προβεί σε πλήρως αιτιολογημένη πρόβλεψη και σε δημιουργία νομοθετικής διάταξης στην οποία να προνοείται η εξαίρεση ορισμένης ομάδας υπαλλήλων όπως αυτούς οι οποίοι είναι κάτοχοι υψηλών αξιωματικών.

Αναφορικά με την αρχή της αμεροληψίας, της ανεξαρτησίας αλλά και της αντικειμενικότητας του πειθαρχικού οργάνου στα πλαίσια της δίκαιης δίκης απαιτείται είτε το ίδιο το διοικητικό όργανο να πληρεί τις πιο πάνω αναφερόμενες προϋποθέσεις είτε η πειθαρχική απόφαση η οποία θα εκδοθεί να τυγχάνει ελέγχου τόσο κατά το νομικό όσο και κατά το πραγματικό της σκέλος από άλλο Δικαστήριο με πλήρη δικαιοδοσία ^[32] και να αποφαίνεται δηλαδή όχι μόνο για το νομικό αλλά και για το ουσιαστικό σκέλος των πειθαρχικών υποθέσεων. Καθοριστικής σημασίας είναι όπως το εν λόγω Δικαστήριο να έχει την δυνατότητα να αγγίζει πραγματικά την επιβληθείσα ποινή την οποία και θα μπορεί κατά την κρίση του να μειώσει, τροποποιήσει ακόμα και να

^[27] ΕΔΔΑ Υπόθεση Helmut Blum v. Austria judgement 05/04/2016

^[28] ΕΔΔΑ Υπόθεση Le Compte and Albert v. Belgium 10/02/1983 Το Δικαστήριο στην περίπτωση αυτή έκρινε ότι οι παράμετροι του Αρθ.6 ΕΣΔΑ εφαρμόζονται στην ολότητα τους τηρουμένων των αναλογιών και στις πειθαρχικές υποθέσεις και διαδικασίες που εμπίπτουν στο Αρθ. 6(1) (είτε ποινικής είτε αστικής φύσεως) όπως ακριβώς θα εφαρμόζονταν στην περίπτωση προσώπου που κατηγορείται για την διάπραξη ποινικού αδικήματος.

^[29] ΕΔΔΑ Υπόθεση Olujic v. Croatia 20/08/2010

^[30] ΕΔΔΑ Υπόθεση Vanjak v. Croatia 14/10/2010

^[31] ΕΔΔΑ Υπόθεση Vilho Eskelinen and Others v. Finland ο.π 19/04/2007

^[32] ΕΔΔΑ Υπόθεση Frankowicz v. Poland judgement 16/05/2009

Η εφαρμογή του Άρθρου 6(1) ΕΣΔΑ

προβεί σε αναπομπή της υπόθεσης στο πειθαρχικό όργανο το οποίο προέβη στην επιβολή της με σκοπό την επανειδίκαση της υπόθεσης.^[33] Αναφορικά με την κατάσταση που επικρατεί στην Αστυνομία, οι αποφάσεις των πειθαρχικών οργάνων μπορούν να εφεσιβληθούν ενώπιον του Συμβουλίου Εφέσεων το οποίο μπορεί να προβεί μόνο σε ακυρωτικό έλεγχο και όχι σε έλεγχο ουσίας αλλά ούτε και να επανακινήσει μαρτυρία. Οι καταδικαστικές αποφάσεις του Συμβουλίου Εφέσεων υπόκεινται σε προσφυγή σε πρώτο βαθμό ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου και σε δεύτερο βαθμό σε έφεση ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Συνεπώς, τόσο το Διοικητικό Δικαστήριο όσο και το Ανώτατο προβαίνουν σε ακυρωτικό έλεγχο μόνο, χωρίς δικαίωμα αμφισβήτησης ουσίας κάτι το οποίο πλέον παραπέμπει στο γεγονός ότι τα πειθαρχικά όργανα επιβάλλεται να διασφαλίζουν τις εγγυήσεις του Δικαστηρίου του Αρθ. 6(1)ΕΣΔΑ οι οποίες δεν μπορεί να είναι άλλες από τον πάγιο χαρακτήρα, την ανεξαρτησία σε συνδυασμό με την αμεροληψία των μελών που το αποτελούν, την έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων αλλά και η δημοσιότητα της διαδικασίας.^[34] Συνεπώς σε πειθαρχική υπόθεση η οποία είχε ως αποτέλεσμα την ποινή της απόλυσης εις βάρος Δικαστικού Λειτουργού το ΕΔΔΑ κατέληξε στο γεγονός της παραβίασης της αρχής της αμεροληψίας στο πλαίσιο του Αρθ.6(1) της Σύμβασης^[35]

Σε εθνικό επίπεδο το Ανώτατο Δικαστήριο αποκρυσταλλώνει την θέση του μέσα από την Νομολογία και συγκεκριμένα στην υπόθεση Κωνσταντίνος Μαλλιώτης κ.ά. ν. Ε.Δ.Υ. κ.ά. (1996) ΑΑΔ 227^[36], επιβεβαιώθηκε ότι οι αρχές του Άρθρου 6 της ΕΣΔΑ εφαρμόζονται κατ' αναλογία και στις πειθαρχικές διαδικασίες με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις κατηγοριών για διάπραξη ποινικών αδικημάτων και θα πρέπει να τηρούνται οι παράμετροι που διασφαλίζουν τη διεξαγωγή μιας ακριβοδίκαιης δίκης.

Με αυτά ως δεδομένα, είναι αυτονόητο ότι οι αρχές της δίκαιης δίκης, είτε υπο το Άρθρο 6.1 της Συνθήκης το οποίο εφαρμόζεται και σε αστικές αλλά και σε ποινικές υποθέσεις, είτε υπο το Άρθρο 30.2^[37] του Συντάγματος της Δημοκρατίας, εφαρμόζονται και σε πειθαρχικής φύσεως διαδικασίες. Έτσι το δικαίωμα για δίκαιη δίκη ενσωματώνει βασικές πτυχές της προσήκουσας νομικής διαδικασίας όπως το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο^[38] το δικαίωμα παρουσίας κατά την ακροαματική διαδικασία^[39] η ισότητα των όπλων^[40] το δικαίωμα της αντιπαράθεσης στην ακροαματική διαδικασία^[41] αλλά και της αιτιολογημένης δικαστικής απόφασης.^[42] Συνεπώς όλα τα δικαιώματα τα οποία εμπερικλείονται στο πεδίο του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ προωθούν την προστασία δικαιωμάτων ώστε αυτά να είναι πραγματικά και αποτελεσματικά και όχι θεωρητικά και απατηλά.^[43]

[33] ΕΔΔΑ Υπόθεση Le Compte, Van Leuven, De Meyere v. Belgium judgement 23/06/1981

[34] ΕΔΔΑ Υπόθεση Belilos v. Switzerland, judgement 29/04/1988

[35] ΕΔΔΑ Υπόθεση Mitrinovskiv The Former Yugoslav Republic Of Macedonia judgement 30/07/2015 Στην πειθαρχική αυτή υπόθεση, υποβλήθηκε από τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου ο οποίος λειτουργούσε ως ex-officio μέλος του Δ.Σ. αίτηση για πειθαρχική δίωξη του προσφεύγοντος λόγω επαγγελματικού παραπτώματος. Εν συνεχεία ο ίδιος ψήφισε υπέρ της κρίσεως αυτής ενώ στην συνέχεια ενήργησε ως εισαγγελέας στα πλαίσια της πειθαρχικής διαδικασίας υποβάλλοντας στοιχεία αλλά και επιχειρηματολογία υπέρ της ενοχής του πειθαρχικά διωκόμενου. Ακολούθως δε, συμμετείχε ως μέλος του Δ.Σ. στην λήψη της πειθαρχικής απόφασης. Στην βάση των όσων αναφέρθηκαν πιο πάνω ο ρόλος του Προέδρου δεν κρίθηκε συμβατός με τις αρχές της αντικειμενικότητας αλλά και της αμεροληψίας ανεξάρτητα του γεγονότος ότι αποτελούσε ένα από τα μέλη της δεκαπενταμελούς σύνθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου που έκρινε την πειθαρχική υπόθεση.

[36] Κωνσταντίνος Μαλλιώτης κ.ά. ν. Ε.Δ.Υ. κ.ά.4 ΑΑΔ 227 ημερομηνίας 02/02/1996

[37] Dimokratia v. Demand Ship Co. Ltd ,3 Α.ΑΔ 460 σελ.474 (1994) «Η δεύτερη παράγραφος του Αρθ. 30 του Συντάγματος αποτελεί πιστή μετάφραση του πρώτου μέρους της παρ.1 του Αρθ. 6 ΕΣΔΑ για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών η οποία κυρώθηκε από μία σειρά ευρωπαϊών χωρών μεταξύ των οποίων η Ελλάδα και η Γαλλία...»

[38] ΕΔΔΑ Υπόθεση Golder v The United Kingdom judgement 21/02/1975.

[39] ΕΕΔΑ Υπόθεση Golozza v Italy , 12/02/85 και ΕΔΔΑ Υπόθεση Ekbatani v. Sweden, 26/05/88

[40] ΕΔΔΑ Υπόθεση Brandstetter v Austria judgement 28/08/91.

[41] ΕΔΔΑ Υπόθεση Vermeulen v. Belgium judgement 20/02/96

[42] ΕΔΔΑ Υπόθεση H v. Belgium judgement 30/11/87

[43] ΕΔΔΑ Υπόθεση Sakhnovskiy v. Russia judgement 02/11/2010

«είναι αυτονόητο ότι οι αρχές της δίκαιης δίκης (...) εφαρμόζονται και σε πειθαρχικής φύσεως διαδικασίες»

Πειθαρχικό Δίκαιο

Στο κεφάλαιο αυτό έγινε μια απόπειρα εντοπισμού μέσα από την παράθεση των δύο αντίθετων απόψεων κατά πόσο υπάρχει εφαρμογή του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ στις πειθαρχικές υποθέσεις με την παράθεση σωρείας υποθέσεων που κριθήκαν σε επίπεδο ΕΔΔΑ μέσα από τις οποίες έγινε κατανοητό ότι υπάρχει εφαρμογή του εν λόγω άρθρου λαμβάνοντας υπόψη και την τοποθέτηση του Ανωτάτου Δικαστηρίου αναφορικά με την εφαρμογή του σε συνδυασμό με το πανομοιότυπο Αρθ. 30(2) του Κυπριακού Συντάγματος.

3. Η επικρατούσα κατάσταση αναφορικά με τις πειθαρχικές διαδικασίες στις τάξεις της Αστυνομίας αλλά και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Στο προτελευταίο κεφάλαιο περιγράφεται η κατάσταση που επικρατεί στις τάξεις της Αστυνομίας όταν τα πειθαρχικά όργανα καλούνται να κρίνουν μία πειθαρχική υπόθεση αλλά και στην υπόλοιπη δημόσια υπηρεσία.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως¹⁴⁴ κατά καιρούς έχει δεχθεί διάφορα παράπονα από πειθαρχικά διωκόμενα πρόσωπα που αναφέρονται στο τρόπο χειρισμού πειθαρχικών υποθέσεων και συνεπώς παραβιάσεων που άπτονται της επιταγής αλλά και των προϋποθέσεων του Αρθ 6(1) ΕΣΔΑ τόσο από πλευράς Αστυνομίας όσο και από πλευράς αρχών τοπικής αυ-

τοδιοίκησης και άλλων κρατικών και ημι-κρατικών οργανισμών της Δημοκρατίας. Κατά συνέπεια ο Επίτροπος Διοίκησης προέβη σε διερεύνηση για κάθε περίπτωση ξεχωριστά με σκοπό την διασφάλιση της νομιμότητας, την προώθηση της χρηστής διοίκησης, αλλά και της προστασία των δικαιωμάτων του διοικούμενου τα οποία πιθανόν να αμφισβητήθηκαν ή και να παραβιάστηκαν. Αφού διαπιστώθηκε σε κάποιες περιπτώσεις παράβαση της νομοθεσίας ή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο Επίτροπος υπέβαλε Έκθεση προς την κάθε εμπλεκόμενη υπηρεσία, με τα δικά του συμπεράσματα, εισηγήσεις ή και συστάσεις, με στόχο την επίλυση του επίμαχου ζητήματος και την αποφυγή ύπαρξης παρόμοιων περιστατικών μελλοντικά παρόλο που οι Εκθέσεις του Επιτρόπου δεν είναι δεσμευτικές, εντούτοις τίθεται θέμα αρχής αν οι υπηρεσίες δεν συμμορφωθούν με αυτές.

Ο Επίτροπος Διοίκησης προέβη σε διερεύνηση παραπόνων από τους Πειθαρχικά διωκόμενους εναντίον Μονομελών Πειθαρχικών Οργάνων αλλά και εναντίον Πειθαρχικών Συμβουλίων παρόλο που ο ρόλος του δεν μπορεί να είναι ακυρωτικός για την οποιανδήποτε απόφαση. Συνεπώς προέβη σε έλεγχο νομιμότητας των διαδικασιών που ακολούθηθηκαν, χωρίς να υπεισέλθει στην εξέταση της ουσίας της κάθε υπόθεσης, αφού η επιβολή οποιασδήποτε νόμιμα προβλεπόμενης ποινής,

«Ο Επίτροπος Διοίκησης προέβη σε διερεύνηση παραπόνων από τους Πειθαρχικά διωκόμενους εναντίον Μονομελών Πειθαρχικών Οργάνων αλλά και εναντίον Πειθαρχικών Συμβουλίων παρόλο που ο ρόλος του δεν μπορεί να είναι ακυρωτικός για την οποιανδήποτε απόφαση»

¹⁴⁴ Ο Επίτροπος Διοικήσεως αποτελεί ανεξάρτητο αξιωματούχο του κράτους. Αποτελεί θεσμό εξωδικαστικού ελέγχου της διοίκησης και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Οι κύριοι άξονες της αποστολής του είναι πρωτίστως η διασφάλιση της νομιμότητας, η προώθηση της χρηστής διοίκησης, αλλά και η προστασία των δικαιωμάτων του διοικούμενου η καταπολέμηση της κακοδιοίκησης αλλά και η προάσπιση των δικαιωμάτων του πολίτη και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γενικότερα. Ο Επίτροπος Διοικήσεως λειτουργεί ως εγγύηση νομιμότητας, τηρεί ίσες αποστάσεις ανάμεσα στον πολίτη και στη διοίκηση και οριοθετεί τις αρμοδιότητες και τις εξουσίες του με μέτρο την προσήλωση στους θεσμούς του κράτους. Για τον πολίτη, ο Επίτροπος Διοικήσεως αποτελεί ίσως το πιο ισχυρό μέσο διασφάλισης των δικαιωμάτων του και υποστήριξης στη διεκδίκησή τους, αφού η δράση του στρέφεται εναντίον κάθε αυθαιρέσις και υπέρβασης εξουσίας από τα όργανα του κράτους και τις υπηρεσίες που ασκούν διοικητική αρμοδιότητα. Αρμοδιότητά του είναι η διερεύνηση παραπόνων εναντίον οποιασδήποτε ενέργειας ή παράλειψης οποιασδήποτε υπηρεσίας ή λειτουργού, η οποία παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα ή ασκήθηκε κατά παράβαση των νόμων ή των α-

νόμων της χρηστής διοίκησης και της ορθής συμπεριφοράς. Ο Επίτροπος προβαίνει στη διερεύνηση ενός θέματος, κατά κανόνα, μετά την υποβολή παραπόνου από πολίτη, ο οποίος επηρεάζεται άμεσα και προσωπικά από την ενέργεια, εναντίον της οποίας στρέφεται το παράπονο. Είναι, όμως, δυνατή και η αυτεπάγγελτη παρέμβαση του Επιτρόπου σε υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος. Με τον τρόπο αυτό, επήλθε ουσιαστική εμβάθυνση του ρόλου του, αφού του δόθηκε η δυνατότητα αυτεπάγγελτης διείσδυσης στο διοικητικό σύστημα και επισήμανσης συστημικών αδυναμιών και παθογενειών, με σκοπό την απόλεια αυτών και την προώθηση γενικότερων αρχών και καλλιέργειας μιας νέας διοικητικής αντίληψης. Η διαδικασία διερεύνησης ενός θέματος, σε περίπτωση που διαπιστωθεί παράβαση νομοθεσίας ή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δύναται να καταλήξει στην υποβολή Έκθεσης προς την εμπλεκόμενη υπηρεσία, με συγκεκριμένα συμπεράσματα, εισηγήσεις ή και συστάσεις, που στόχο έχουν την επίλυση του επίμαχου ζητήματος και την αποφυγή ύπαρξης παρόμοιων περιστατικών μελλοντικά. Παρόλο που οι Εκθέσεις (εισηγήσεις ή συστάσεις) του Επιτρόπου δεν είναι δεσμευτικές, τίθεται θέμα αρχής αν οι υπηρεσίες δεν συμμορφωθούν με αυτές.

Η εφαρμογή του Άρθρου 6(1) ΕΣΔΑ

εμπίπτει στην διακριτική εξουσία του αρμόδιου οργάνου, στην ουσιαστική κρίση του οποίου δεν επεμβαίνει, ούτε το Ανώτατο Δικαστήριο αλλά ούτε ο Επίτροπος Διοικήσεως, εκτός αν διαπιστωθεί νομική πλάνη ή πλάνη περί τα πράγματα ακόμα και κατάχρηση ή υπέρβαση εξουσίας. Ακολούθως ο Επίτροπος προέβη σε εισηγήσεις είτε για επανεξέτασης της πειθαρχικής υπόθεσης από αρμόδιο όργανο όταν το παράπονο αφορούσε αναρμοδιότητα πειθαρχικού οργάνου το οποίο λειτουργήσε ως Δικαστήριο για την επιβολή ποι-

νής,^[45] είτε για άμεση ολοκλήρωση πειθαρχικής υπόθεσης σε περίπτωση που η διαπίστωση του άγγιζε τις παραμέτρους της δίκης εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.^[46] Ομοίως, ο Επίτροπος προέβη σε εισηγήσεις προς τα Πειθαρχικά όργανα αναφορικά με περιπτώσεις στέρησης του δικαιώματος ακρόασης πριν από την επιβολή πειθαρχικής ποινής και προηγούμενης γνώσης της πειθαρχικής κατηγορίας^[47], σχετικά με περιπτώσεις έλλειψης πειθαρχικής έρευνας αλλά και αποστέρησης του δικαιώματος της πρόσβασης σε Δικαστήριο πριν από την επιβολή ποινής.^[48]

^[45] Α/Π 1283/2014 Έκθεση επιτρόπου διοικήσεως και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αναφορικά με το παράπονο, κατά της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, για παράνομη επιβολή πειθαρχικής ποινής σε μέλος του προσωπικού της, ημερομηνίας :09/11/2016. Στην παρούσα περίπτωση ο Επίτροπος κατέληξε σε συμπέρασμα ότι επιβλήθηκε στην παραπονούμενη χρηματική ποινή ως πειθαρχικό μέτρο και ότι δεν προηγήθηκε η διεξαγωγή της προβλεπόμενης διαδικασίας σύμφωνα με την οικεία νομοθεσία. Η παραπονούμενη ήταν υπάλληλος της Αρχής Τηλεπικοινωνιών και συνεπώς, ο οποιοδήποτε πειθαρχικός έλεγχος ασκείται επί της ίδιας έχει ως νομική βάση τους Κανονισμούς Περί Πειθαρχίας που εφαρμόζει ο εν λόγω ημι-κρατικός οργανισμός. Σύμφωνα με τους εν λόγω Κανονισμούς, η πειθαρχική διαδικασία ασκείται από μονομελή ή πολυμελή όργανα, ως μονομελή, δε, όργανα καθορίζονται ο Γενικός Διευθυντής και ο Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής. Στην προκειμένη περίπτωση έχει ασκηθεί πειθαρχικός έλεγχος και της έχει επιβληθεί πειθαρχική ποινή από μονομελές όργανο, τον Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή, ο οποίος δεν προβλεπόταν από τους υπό αναφορά Κανονισμούς ότι έχει τέτοια δικαιοδοσία. Το συμπέρασμα ήταν ότι η απόφαση επιβολής πειθαρχικής ποινής στην παραπονούμενη έπασχε, και έτσι έγινε εισήγηση στην εμπλεκόμενη αρχή σε περίπτωση που επιθυμεί, να προχωρήσει σε σχετική έρευνα, στη βάση, όμως, των Κανονισμών και όχι κατ'απόκλιση από αυτούς.

^[46] Α/Π 1081/2016, Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά της Αστυνομίας αναφορικά με την καθυστέρηση στην έναρξη πειθαρχικής διαδικασίας, ημερομηνίας :30/09/2016

Στην προκειμένη περίπτωση, η Επίτροπος επιλήφθηκε παράπονο μέλους της Αστυνομίας αναφορικά με τον χρόνο έναρξης αλλά και ολοκλήρωσης της πειθαρχικής διαδικασίας εναντίον του και σύμφωνα με τις παρατηρήσεις στις οποίες προέβη το χρονικό διάστημα των δύο ετών που παρήλθε μέχρις ότου ξεκινήσει η πειθαρχική διαδικασία, υπερβαίνει, κατά πολύ, τον λογικά απαιτούμενο χρόνο. Το χρονικό διάστημα που παρήλθε ήταν κατά πολύ πέραν του δέοντος αρκετό, για την αντιμετώπιση και υπερκέρωση των όποιων δυσκολιών που, ενδεχομένως, αντιμετώπισε το Αστυνομικό Σώμα. Ενδεικτικά, οι δικηγόροι του παραπονούμενου

έθεσαν θέμα ότι η αδικαιολόγητη καθυστέρηση η οποία παρατηρείται στην εκδίκαση της υπόθεσης του πελάτη τους, επηρεάζει αυτόν άμεσα και προσωπικά, καθότι εγείρονταν πρακτικά εμπόδια, όπως για παράδειγμα, η στέρηση του δικαιώματός του σε προαγωγές και τις όποιες επιπτώσεις αυτό επιφέρει εν σχέσει με τη μισθοδοσία του. Υπό το φως των πιο πάνω και δεδομένης της έναρξης της πειθαρχικής διαδικασίας εναντίον του παραπονούμενου, έγινε εισήγηση όπως αυτή ολοκληρωθεί άμεσα χωρίς οποιαδήποτε άλλη καθυστέρηση. Τέλος σημειώθηκε ότι οι επιστημόνες που περιέχονται στην Έκθεσή του Επιτρόπου, θα πρέπει να προβληματίσουν τον Αρχηγό Αστυνομίας και να αποτελέσουν το έναυσμα για αποφυγή παρόμοιων καθυστερήσεων στο μέλλον.

^[47] Α/Π 52/2016, Έκθεση επιτρόπου διοικήσεως και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αναφορικά με παράπονο κατά του δήμου Αγίου Δομετίου, για παράνομη επιβολή πειθαρχικής ποινής σε μέλος του προσωπικού της δημοτικής υπηρεσίας, ημερομηνίας 26/08/2016. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η παραπονούμενη δεν πληροφορήθηκε ποτέ ότι ελέγχεται πειθαρχικά για άρνηση εκτέλεσης καθήκοντος. Πληροφορήθηκε ότι ελέγχεται για το περιεχόμενο επιστολής της που απέστειλε η ίδια προς τον οικείο Δήμο και κατέληξε να τιμωρείται για άρνηση εκτέλεσης καθήκοντος. Επιπλέον, δεν προέκυψε απαγγελία συγκεκριμένης πειθαρχικής κατηγορίας και να της έχει δοθεί το δικαίωμα να ακουστεί και να προβάλει επ'αυτής τις θέσεις της (ούτε βεβαίως να τύχει ακρόασης σε σχέση με την ποινή). Αυτά και μόνο, ήταν αρκετά για να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι η απόφαση επιβολής πειθαρχικής ποινής στην παραπονούμενη έπασχε, και συνεπώς ο Επίτροπος περιορίστηκε στην εισήγηση περί επανεξέτασης της εν λόγω απόφασης, με σκοπό την ανάκλησή της και την επάνοδο στη νομιμότητα. Αν ο εμπλεκόμενος Δήμος είχε την άποψη ότι η παραπονούμενη υπέπεσε σε οποιοδήποτε πειθαρχικό αδίκημα, δικαιούτο να προχωρήσει σε σχετική έρευνα, στη βάση, όμως, των Κανονισμών και όχι κατ'απόκλιση από αυτούς.

^[48] Α/Π 918/2013, Έκθεση επιτρόπου διοικήσεως αναφορικά με παράπονο κατά του Δήμου Γεροσκήπου, ημερομηνίας 26/09/2013 Στην προκειμένη περίπτωση ενδοτηματική έρευνα δε διεξήχθη πριν την επιβολή ποινής στην παραπονούμενη από το Δήμαρχο, ούτε και εκδίκαση της υπόθεσης προκύπτει ότι έγινε. Η

«Ο Επίτροπος προέβη σε εισηγήσεις είτε για επανεξέτασης της πειθαρχικής υπόθεσης»

Πειθαρχικό Δίκαιο

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο όπως εξετασθεί η θέση του Ανωτάτου Δικαστηρίου όσον αφορά την τήρηση του προς κρίση πειθαρχικές υποθέσεις σε περιπτώσεις παραβίασης των δικαιωμάτων πειθαρχικά διωκόμενων ατόμων στην βάση του Άρθρου 30.2 του Συντάγματος αλλά και των προνοιών του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ σε εθνικό επίπεδο.

Καθοριστικής σημασίας κρίνεται η κατάληξη του Ανωτάτου Δικαστηρίου το οποίο λειτούργησε ως Αναθεωρητικό Εφετείο στην πρωτόδικη απόφαση της υπόθεσης Νικόλας Νικολάου ν Συμβούλιο Εφέσεων Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης κατά την τοποθέτηση του ότι παραβιάστηκαν οι κανόνες φυσικής δικαιοσύνης και κατά συνέπεια το δικαίωμα του πειθαρχικά διωκόμενου να δικαστεί από αμερόληπτο δικαστήριο, βασισμένο στο Άρθρο 30.2 του Συντάγματος και τις πρόνοιες της ΕΣΔΑ.^[49]

Επιπλέον το Ανώτατο Δικαστήριο με την αναθεωρητική του Δικαιοδοσία στην υπόθεση Άννυ Σιακαλλή -ν- Υπουργού Εσωτερικών και Διευθυντή Πολεοδομίας και Οικήσεως, παρατήρησε ότι παραβιάστηκαν κατά την διάρκεια πειθαρχικής διαδικασίας οι κανόνες φυσικής δικαιοσύνης εντοπίζοντας ταυτό-

χρονα και υπέρμετρη καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της κάτι το οποίο προκάλεσε την εκκρεμότητα της πειθαρχικής διαδικασίας εναντίον της διωκόμενης και τη συνεπακόλουθη αβεβαιότητα στη διάγνωση τυχόν ευθύνης για ένα αδικαιολόγητα μεγάλο χρονικό διάστημα το οποίο καταλογίστηκε σε αναίτια καθυστέρηση, παραλείψεις και παρατυπίες από την πλευρά της διοίκησης.

Καταληκτικά, αναφέρεται η Υπόθεση Παναγιώτης Θεοδουλίδης .ν. Συμβούλιο Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, κατά την οποία το Ανώτατο Δικαστήριο σε επίπεδο Αναθεωρητικής Δικαιοδοσίας και πάλι εντόπισε παραβίαση των δικαιωμάτων του πειθαρχικά διωκόμενου ως προς την παράνομη σύνθεση του πειθαρχικού οργάνου η οποία είχε ως φυσική συνέπεια την έλλειψη αρμοδιότητας, αλλά και στην υπόθεση Ανδρέας Παναγή κ.α -ν- Συμβουλίου Εφέσεων Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως έκρινε ότι παραβιάστηκαν οι κανόνες φυσικής δικαιοσύνης και κατά συνέπεια το δικαίωμα του πειθαρχικά διωκόμενου να δικαστεί από αμερόληπτο δικαστήριο ως επίσης το Συμβούλιο Εφέσεων δεν έλαβε υπόψη την αρχή της αναλογικότητας στην επιβολή ποινής.^[50]

«παραβιάστηκαν οι κανόνες φυσικής δικαιοσύνης και κατά συνέπεια το δικαίωμα του πειθαρχικά διωκόμενου να δικαστεί από αμερόληπτο δικαστήριο»

ποινή αυτή, της επίπληξης, επιβλήθηκε την ίδια ημέρα κατά την οποία η παραπονούμενη φέρεται να επεδείξε απρεπή συμπεριφορά, χωρίς αυτή να πληροφορηθεί ότι εξετάζεται η πιθανότητα να έχει διαπράξει οποιοδήποτε πειθαρχικό αδίκημα, χωρίς να της δοθεί η ευκαιρία να προβάλει τις θέσεις της και/ή να καλέσει μάρτυρες υπεράσπισης της και χωρίς, γενικά, να έχει ακολουθηθεί οποιαδήποτε διαδικασία προσομοιάζουσα με συνοπτική ποινική διαδικασία, στην βάση των Κανονισμών. Ακολούθως και μετά την επιβολή της ποινής, όπως προκύπτει ορίστηκε ερευνών λειτουργός, ο οποίος διενήργησε σχετική έρευνα. Συνεπώς, η επιβολή πειθαρχικής ποινής στην παραπονούμενη προηγώθηκε της διενέργειας οποιασδήποτε έρευνας. Το γεγονός αυτό καθιστά τη διοικητική απόφαση της επιβολής της πειθαρχικής ποινής άσχετη, χωρίς δυνατότητα θεαπείας με την εκ των υστέρων διενέργεια έρευνας. Η εισήγηση του Επιτρόπου προς το οικείο Δήμο ήταν, συναφώς όπως ο Δήμαρχος προχωρήσει σε ανάκληση της απόφασης επιβολής της πειθαρχικής ποινής της επίπληξης στην παραπονούμενη και, στην περίπτωση που επιθυμεί να προχωρήσει σε άσκηση πειθαρχικής δίωξης της για το συγκεκριμένο συμβάν, να ακολουθηθεί τη νενομισμένη διαδικασία, σε αντίθετη περίπτωση οι αποφάσεις θα είναι τρωτές.

^[49] Αναθεωρητική Έφεση Ανωτάτου Δικαστηρίου 49/2009, Νικόλας Νικολάου ν Συμβούλιο Εφέσεων

Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης, ημερομηνίας 27/07/2012 Συγκεκριμένα στην προαναφερόμενη υπόθεση εντοπίστηκε ότι ο Αρχηγός Αστυνομίας με το να θεωρήσει το διαπραχθέν πειθαρχικό αδίκημα ως σοβαράς μορφής και να το παραπέμψει στην Επιτροπή για εκδίκαση, ήταν ωσάν να προαποφάσιζε ως κριτής ότι δυνατόν να απαιτούσε η περίπτωση και ποινή σοβαρότερη από εκείνες που είχε την εξουσία να επιβάλει ο Προεδρεύων Αξιωματικός ενώ στη συνέχεια υπό την ιδιότητα του ως ex-officio Πρόεδρος του Συμβουλίου Εφέσεων αποφάσισε μαζί με τα υπόλοιπα μέλη του εν λόγω συμβουλίου για την ορθότητα της απόφασης του πρωτόδικου πειθαρχικού οργάνου. Έτσι, το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε πως με αυτό τον τρόπο, δεν υπήρχε η εγγύηση εξασφάλισης τεκμηρίου αμεροληψίας, απαραίτητου προσόντος για την άσκηση των καθηκόντων του κριτή στο στάδιο της εκδίκασης και ιδιαίτερα της επιβολής της ποινής.

^[50] Αναθεωρητική Δικαιοδοσία Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ανδρέας Παναγή κ.α -ν- Συμβουλίου Εφέσεων Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως ημερομηνίας 11/03/2014 Στην εν λόγω υπόθεση το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάνθηκε στο ότι το διοικητικό όργανο οφείλει να λάβει υπόψη και να προσμετρήσει ουσιαστικά και όσα δεδομένα έχουν στο μεταξύ μεσολαβήσει, όπως εδώ, ο υπέρμετρος χρόνος εκδίκασης της όλης υπόθεσης, η προηγηθείσα καταδίκη από ποι-

Η εφαρμογή του Άρθρου 6(1) ΕΣΔΑ

Στο κεφάλαιο αυτό παρατέθηκαν μέσα από την Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου αλλά και μέσα από τις γνωματεύσεις του αρμόδιου και ανεξάρτητου Επιτρόπου Διοίκησης οι τρόποι αντιμετώπισης αλλά και οι εισηγήσεις που γίνονται αναφορικά με πειθαρχικές υποθέσεις όταν εντοπίζονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων που αναφέρονται στο Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ και κατ'επέκταση στο Αρθ. 30(2) του Συντάγματος με σκοπό πάντοτε την επάνοδο στην νομιμότητα και στην ορθότητα της απονομής Δικαιοσύνης.

Συμπεράσματα

Στο καταληκτικό και τέταρτο κεφάλαιο γίνεται συνολική ανακεφαλαίωση των δεδομένων που παρατέθηκαν, παρουσιάζοντας εν συντομία τα βασικότερα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν.

Με όλα όσα εκτέθηκαν ανωτέρω θα μπορούσε να υποστηριχθεί^[51] ότι το πειθαρχικό δίκαιο αποτελεί συνολικά τους κανόνες δικαίου με τους οποίους ασκείται από την Πολιτεία η πειθαρχική εξουσία με σκοπό τον προσδιορισμό την πειθαρχικής ευθύνης των πειθαρχικά διωκόμενων ατόμων και την επιβολή κατάλληλης ποινής. Οι πειθαρχικές ποινές ωστόσο δεν έχουν ποινική χροιά αλλά ένα διοικητικό χαρακτήρα και επιβάλλονται για την προστασία του έννομου αγαθού της εύρυθμης λειτουργίας της Αστυνομίας αλλά και για σκοπούς πρόληψης πιθανών παρεκκλίσεων των αστυνομικών μελών από την ορθή άσκηση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων. Για τον λόγο αυτό, το πειθαρχικό δίκαιο στην Αστυνομία προβλέπει ένα σύστημα Πειθαρχικών κυρώσεων αλλά και την διαδικασία επιβολής τους αφού πρωταρχικός σκοπός είναι η

τήρηση των κανόνων μέσα από τους οποίους δημιουργούνται διάφοροι περιορισμοί αλλά και οι υποχρεώσεις των αστυνομικών μελών με απώτερο σκοπό την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Από την άλλη πλευρά, η πρόνοια του νομοθέτη να καλυφθούν τα οποιαδήποτε κενά Νόμου που δυνατόν να εμφανιστούν, κατά την διάρκεια μία πειθαρχική δίκης, οδήγησαν στην εφαρμογή των εγγυητικών χαρακτηριστικών της ποινικής διαδικασίας. Από την στιγμή που ένα πειθαρχικό όργανο έχει την διακριτική ευχέρεια να επιβάλει οποιανδήποτε ποινή^[52] η οποία καθορίζεται στους πειθαρχικούς κανονισμούς περιλαμβανομένης και την ποινής της απόλυσης ή του εξαναγκασμού σε παραίτηση ενός αστυνομικού μέλους, κανόνες και αρχές όπως αυτές της Νομιμότητας, Αναγκαιότητας, Καταλληλότητας και Αναλογικότητας, Αρχή της Πρόβλεψης και της Απαγόρευσης της Καταχρηστικής διαδικασίας, Αρχή του εύλογου χρόνου ολοκλήρωσης της πειθαρχικής διαδικασίας και της δίκαιης δίκης, Αρχή της απαγόρευσης της διπλής πειθαρχικής δίωξης και τιμωρίας – ne bis in idem, Αρχή της αιτιολογημένης απόφασης, Αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας και της απολογίας του πειθαρχικά διωκόμενου, Αρχή της Αμεροληψίας και της Ισότητας δημιουργούν το πλαίσιο εντός του οποίου θα πρέπει να κινείται η πειθαρχική διαδικασία με σκοπό την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.

Μέσα από την Νομολογία η οποία εκτέθηκε αναλυτικά ανωτέρω τόσο σε επίπεδο ΕΔΔΑ όσο και σε εθνικό επίπεδο από το Ανώτατο Δικαστήριο, παρατέθηκαν οι δύο αντίθετες σχολές περί εφαρμογής του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ

«Οι πειθαρχικές ποινές ωστόσο δεν έχουν ποινική χροιά αλλά ένα διοικητικό χαρακτήρα»

νικό Δικαστήριο, οι μεταβληθείσες στο μεταξύ προσωπικές συνθήκες του παραβάτη, η επελθούσα μεταμέλεια, και όλοι οι συναφείς παράγοντες επιμέτρησης στην επιβολή της ποινής. Διαφορετικά, η αρχή της αναλογικότητας θα εξαντλείτο σε ένα μηχανιστικό μέτρο συσχέτισης παράβασης και ποινής. Το Συμβούλιο Εφέσεων άσκησε την κρίση του με τέτοια αυστηρότητα που εύλογα θεωρείται ότι προέβη σε κακή εκτίμηση των όλων συνθηκών ώστε να υπάρχει κακή χρήση της διακριτικής ευχέρειας, υπερβαίνοντας τα ακραία όρια της.

^[51] Γ. Χ. Φθενάκης, Η πολιτεία και το δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 2000, σελ.150.

^[52] Οι Περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί Κ.Δ.Π. 53/1989, Αρθ.16.-(1)αναφέρει ότι « Η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει τις ακόλουθες πειθαρχικές ποινές:(α)Απόλυση,(β)εξαναγκασμό σε παραίτηση,(γ)υποβιβασμό κατά βαθμό ή τάξη,(δ) κατακράτηση, διακοπή ή αναβολή ετήσιας προσαύξησης,(ε) χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες ευρώ (€10,000) (στ) πειθαρχική μετάθεση για περίοδο ενός (1) μέχρι πέντε (5) ετών(ζ)αυστηρή επίπληξη,(η)επίπληξη, ενώ στην περίπτωση του Αρθ. 16(4) του Ιδίου Κανονισμού αναφέρεται ότι σε μέλος της Αστυνομίας που καταδικάστηκε από Δικαστήριο για ποινικό αδίκημα διαφθοράς, η Επιτροπή, ανεξάρτητα από την ποινή που επιβλήθηκε από το Δικαστήριο, επιβάλλει την ποινή της απόλυσης ή της υποχρεωτικής αφπηρέτησης.»

Πειθαρχικό Δίκαιο

στις πειθαρχικές υποθέσεις. Μέσα από την εκτενή αναφορά αλλά και ανάλυση της Νομολογίας μπορεί να εξαχθεί αβίαστα το συμπέρασμα περί της εφαρμογής του προαναφερόμενου άρθρου λαμβανομένου υπόψη και τη θέση του Ανωτάτου Δικαστηρίου το οποίο υπερτόνισε μέσα από τις αποφάσεις του την ταυτόχρονη εφαρμογή του πανομοιότυπου Αρθ.30(2) του Κυπριακού Συντάγματος. Συνεπώς η πειθαρχική διαδικασία στην Αστυνομία επιβάλλεται να προσομοιάζει με την ποινική αφού επιφυλάσσει ποινές οι οποίες είναι ικανές να στιγματίσουν τον κάθε πειθαρχικά διωκόμενο εφ' όρου ζωής. Ως εκ τούτου η εφαρμογή του Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ αλλά και των εγγυήσεων που καθιερώνει κρίνεται αναγκαία αλλά και επιβεβλημένη στο πλαίσιο της ορθής απονομής της Δικαιοσύνης.

Καταληκτικά, και με επίκληση την Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου αλλά και των γνωματεύσεων του Επίτροπου Διοίκησης παρατέθηκαν ενδεικτικά πειθαρχικές υποθέσεις τόσο σε επίπεδο Αστυνομίας όσο και σε επίπεδο δημόσιας υπηρεσίας, αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης και του ευρύτερου κρατικού τομέα κατά τις οποίες εντοπίζονται ξεκάθαρα παραβιάσεις των δικαιωμάτων των υπο διοίκηση μελών που αναφέρονται στο Αρθ. 6(1) ΕΣΔΑ και κατ' επέκταση στο Αρθ. 30(2) του Συντάγματος.

Εν κατακλείδι, μπορεί εύλογα να υποστηριχθεί ότι η θέσπιση σαφών και ουσιαστικών ρυθμίσεων πειθαρχικού δικαίου αλλά και η προσπάθεια εγγύλωσης των επιταγών της ΕΣΔΑ αλλά και των κανόνων ποινικού δικαίου στις πειθαρχικές διαδικασίες διασφαλίζουν ικανοποιητικά την προστασία των δικαιωμάτων των πειθαρχικά διωκόμενων μελών ενισχύοντας ταυτόχρονα και την ισχύ των πειθαρχικών αποφάσεων ούτε ώστε αυτές να μην γίνονται ευάλωτες αλλά ούτε και τρωτές.

Σύνοψη

Εν κατακλείδι, παρουσιάστηκαν τα βασικότερα των συμπερασμάτων της παρούσας εργασίας καταλήγοντας έτσι σε μία και μόνο διαπίστωση η Πειθαρχία στις τάξεις της Αστυνομίας αγγίζει όλα τα ιεραρχικά στρώματα και ιδιαίτερα τα Πειθαρχικά όργανα όταν κρίνουν πειθαρχικά διωκόμενα μέλη ιδιαίτερα σε ένα σώμα όπως αυτό της Αστυνομίας το οποίο λειτουργεί ως προστάτης της Νομιμότητας αλλά και της Δικαιοσύνης.

•••••

«η θέσπιση σαφών και ουσιαστικών ρυθμίσεων πειθαρχικού δικαίου αλλά και η προσπάθεια εγγύλωσης των επιταγών της ΕΣΔΑ αλλά και των κανόνων ποινικού δικαίου στις πειθαρχικές διαδικασίες διασφαλίζουν ικανοποιητικά την προστασία των δικαιωμάτων των πειθαρχικά διωκόμενων μελών»